

Council of Advice
Raad van Advies

Strengthening Our Democracy

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Sint Maarten
Drs. E.B. Holiday
Falcon Drive # 3
Harbour View
Sint Maarten

RvA no. SM/03-18-LV

Onderwerp: Ontwerp van Landsverordening tot wijziging van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren, tot wijziging van de Landsverordening leeftijdsgrens ambtenaren, alsmede tot intrekking van de Duurtetoelageregeling gepensioneerden 1943 (Landsverordening herziening pensioen overheidsdienaren) (uw volgnummer LV-18/0003).

Advies: Met verwijzing naar uw spoedadviesverzoek d.d. 27 maart 2018 (door de Raad ontvangen op 28 maart 2018) om het oordeel van de Raad van Advies inzake bovengenoemd onderwerp en de behandeling hiervan in de vergadering van de Raad d.d. 22 mei 2018 en de vaststelling hiervan in dezelfde vergadering, bericht de Raad u als volgt.

Het ontwerp strekt er volgens de considerans toe:

- de voortgang van de opbouw en de uitbetaling van het pensioen van overheidsdienaren voor de toekomst veilig te stellen en de premiedruk voor de overheid te verminderen door instelling van een op het middelloon geschoeide pensioenregeling, verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar en introductie van een voorwaardelijke indexatieverplichting;
- de duurtetoelag te laten vervallen;
- het nabestaandenpensioen en het wezenpensioen te versoberen en het bijzonder nabestaandenpensioen te laten vervallen vanwege de afname van het belang van het kostwinnerprincipe;
- enkele aanpassingen door te voeren die voortvloeien uit de uitbreiding van het personeel dat als overheidsdienaar in de zin van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren wordt beschouwd.

De Raad onderschrijft de wenselijkheid van hervorming van het pensioenstelsel ter bevordering van de houdbaarheid en duurzaamheid van dit stelsel, maar heeft niettemin enkele opmerkingen over het ontwerp.

RvA no. SM/03-18-LV

1

1. Verdeling van de last

Dit ontwerp wijzigt in verregaande mate de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren. In deze landsverordening zijn de aanspraken en verplichtingen van overheidsdienaren opgenomen ter vastlegging van de opbouw en het genot van pensioen.¹ Het ouderdomspensioen is een op solidariteit² gebaseerde voorziening die voorziet in vervangend inkomen bij het bereiken van een bepaalde leeftijd.³ Het pensioen kan gezien worden als een voorziening die mede invulling geeft aan de in artikel 18, tweede lid, van de Staatsregeling neergelegde zorgplicht van de overheid: *“De aanhoudende zorg van de overheid is gericht op de bescherming van ouderen en mensen met een beperking en op de bevordering van hun gezondheid en welzijn.”*

Als gezegd, wordt met het ontwerp het pensioenstelsel hervormd ten behoeve van de houdbaarheid en duurzaamheid van dit stelsel. De te verwachten effecten van deze hervorming zijn in de toelichting uitgesplitst naar drie partijen: het pensioenfonds, de overheid en de deelgenoten.⁴ Voor het pensioenfonds zijn er diverse voordelen. De hervormingsmaatregelen zullen onder meer leiden tot een kostenverlagend effect op de uitvoering van de pensioenregeling, een stijging van de dekkingsgraad, een daling van de kostendekkende premie en een pensioenindexering die afhankelijk wordt gesteld van een minimumdekkingsgraad.

Voor de overheid worden ook meerdere voordelen genoemd. Zo leidt het ontwerp voor de overheid tot een lagere pensioenbijdrage, voorkoming van diverse meerkosten op pensioenen op korte en middellange termijn en een besparing van de kosten voor de duurtetoeslag.

Voor de deelgenoten, de overheidsdienaren zelf dus, wordt als voordeel genoemd dat de hervorming leidt tot meer continuïteit in de pensioenregeling en daarmee tot een grotere waarschijnlijkheid van indexaties. Er worden echter ook diverse nadelen voor de overheidsdienaar genoemd. De overheidsdienaar dient langer door te werken omdat het pensioen pas op latere leeftijd vrijkomt, door wijziging van een eindloon- naar een middelloonregeling kan er een lager pensioen worden genoten, er vindt geen verlaging plaats van de door

---

¹ Memorie van toelichting bij de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren, *Staten van de Nederlandse Antillen* 1997/98, 3, p. 13.

² Het solidair collectief karakter wordt in de toelichting bij het onderhavige ontwerp ook meerdere malen benadrukt, zie bijv. p. 31 (toelichting op artikel I, onder LL).

³ D.C.H.M. Pieters & P.S.J.M. Schoukens, *Triptiek Sociale Zekerheid. De beginselen van socialezekerheidsrecht en hun toepassing in België en Nederland*, Leven/Voorburg: Acco 2006, p. 51, 60 en 105.

⁴ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 7-9.

overheidsdienaren verschuldigde premies, en indexatie van het pensioen kan voortaan pas plaatsvinden als de financiële positie van het fonds dat toelaat.

De Raad constateert dat, als gekeken wordt naar deze uitsplitsing van de gevolgen voor de diverse belanghebbenden, de lasten van de hervorming hoofdzakelijk op de schouders van de overheidsdienaren lijken te rusten. De voordelen zijn er immers voornamelijk voor het pensioenfonds en de overheid en de nadelen voornamelijk voor de overheidsdienaren. Dit verdraagt zich moeizaam met de op basis van solidariteit geïnspireerde ratio van het pensioenstelsel en eerdergenoemd artikel 18, tweede lid, van de Staatsregeling. De Raad acht het wenselijk dat er bij de hervorming van het pensioenstelsel geen onevenredig zware belasting is voor een of meer van de betrokken partijen bij dit pensioenstelsel. Met het huidige ontwerp wordt dit volgens de Raad onvoldoende bereikt.

De Raad adviseert om de verdeling van de lasten van de onderhavige hervorming van het pensioenstelsel te herzien, waardoor er een meer gelijkmatige verdeling van de lasten plaatsvindt over het pensioenfonds, de overheid en de overheidsdienaren.

Het is aan de regering om eventuele wijzigingen op dit vlak voor te stellen, maar de Raad wenst niettemin mee te geven dat bijvoorbeeld een verlaging van de pensioenbijdrage voor de overheidsdienaren een wijziging in dit verband kan zijn. Als gezegd kan, vanwege de overstap van een eindloon- naar een middelloonregeling, het pensioen voor de overheidsdienaren lager uitvallen dan thans het geval is. Met een verlaging van de pensioenbijdrage is er voor de overheidsdienaren meer financiële ademruimte tijdens de werkzame tijd om zelfstandig maatregelen te nemen voor een oudedagsvoorziening, zoals een lijfrenteverzekering. Hierdoor kan een lager collectief pensioen worden opgevangen door een (hogere) individuele oudedagsvoorziening.

Volledigheidshalve merkt de Raad op dat, afhankelijk van de voorgestelde wijzigingen in kwestie, eventueel overeenstemming met de bij het Pensioenconvenant betrokken partijen (zie hieronder) over de wijzigingen dient te worden bereikt.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

2. Afwijkingen Pensioenconvenant

Op 21 januari 2017 is er een convenant gesloten tussen de Minister van Algemene Zaken en de vakorganisaties, vertegenwoordigd in het Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (hierna: GOA), over de hervorming van het pensioenstelsel. Dit staat bekend als het Pensioenconvenant. Het Pensioenconvenant staat aan de basis van het onderhavige ontwerp.

In de toelichting wordt opgemerkt dat op twee punten wordt afgeweken van het Pensioenconvenant: het indexeren van de duurtetoeslagen en de hantering van een minimumindexatie van 0,5%.⁵

In de toelichting wordt niet geëxpliciteerd of alle partijen van het Pensioenconvenant hebben ingestemd met deze afwijkingen van het Pensioenconvenant (waarvan één nadelig is voor overheidsdienaren). Hoewel elders in de toelichting de algemene mededeling is opgenomen dat het GOA de tekst van deze ontwerplandsverordening akkoord heeft bevonden,⁶ meent de Raad dat het wenselijk is dat expliciet in de toelichting wordt neergelegd dat alle betrokken partijen hebben ingestemd met afwijkingen van het Pensioenconvenant, indien dit daadwerkelijk het geval is.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

3. Overgangsrecht: alternatieven

Op grond van aanwijzing 152, onderdeel c, van de Aanwijzingen voor de regelgeving van Sint Maarten (hierna: Ar) dient in de toelichting van een wettelijke regeling te worden ingegaan op de overwogen varianten van overheidsinterventie die met de wettelijke regeling worden ingevoerd. Het Pensioenconvenant staat als gezegd aan de basis van dit ontwerp en geeft daarmee enige grenzen aan voor het onderhavige ontwerp wat betreft varianten die kunnen worden overwogen.

Niettemin meent de Raad dat daar waar meerdere varianten mogelijk zijn voor de implementatie van het Pensioenconvenant, in de toelichting dient te worden ingegaan op de overwogen varianten.

In dit kader stelt de Raad vast dat in artikel 2 van het Pensioenconvenant is afgesproken dat de pensioenleeftijd wordt verhoogd naar 65 jaar. Het convenant bevat geen afspraken over de implementatie van deze verhoging, waardoor ruimte op dit punt bestaat voor de regering. Met het onderhavige ontwerp wordt voorgesteld om de pensioenleeftijd in één stap te verhogen van 62 naar 65 jaar. De Raad vraagt zich af of gekeken is naar alternatieve wijzen van invoering, zoals overgangsrecht met een stapsgewijze verhoging naar 65 jaar. Dit mitigeert de nadelige effecten van de verhoging van de pensioenleeftijd voor personen die reeds dicht bij de thans geldende pensioenleeftijd van 62 jaar zijn, zonder dat een pensioenkorting wordt toegepast (zoals met het ontwerp gebeurt in het voorgestelde artikel 27, zevende lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren).

⁵ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 13 en 14.

⁶ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 10, waarbij het voor de Raad onduidelijk is of dit ook inhoudt dat is ingestemd met de versie van het ontwerp die thans aan de Raad wordt aangeboden.

Indien deze of andere varianten als alternatief voor het thans voorgestelde stelsel zijn overwogen, acht de Raad het wenselijk dat deze worden verantwoord in de toelichting, evenals de redenen waardoor niettemin de voorkeur wordt gegeven aan het thans voorgestelde stelsel. De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

De Raad constateert dat het bovenstaande mutatis mutandis geldt met betrekking tot de introductie van het middelloonstelsel. Ook deze maatregel kent diens grondslag in het Pensioenconvenant, waarbij ruimte wordt gelaten voor de wijze van implementatie. Met het ontwerp wordt voorgesteld om het middelloonstelsel direct te laten gelden voor alle actieve en nieuwe deelnemers, met behoud van de reeds bestaande pensioenopbouw voor actieve deelnemers. Ook hier meent de Raad dat een overwogen variant voor implementatie overgangsrecht kan zijn met geleidelijke implementatie, hier door gefaseerde introductie van het middelloonstelsel ten koste van het eindloonstelsel. De Raad acht het daarom ook op dit punt wenselijk, indien deze of andere varianten als alternatief voor het thans voorgestelde stelsel zijn overwogen, dat deze worden verantwoord in de toelichting. Ook dient dan verantwoord te worden op basis van welke redenen niettemin de voorkeur wordt gegeven aan het thans voorgestelde stelsel. De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

4. Flankerende maatregelen

Met het ontwerp worden de ambtenaren van het land in hun pensioen geraakt. Door de beoogde verhoging van de pensioenleeftijd komt het pensioen pas beschikbaar op latere leeftijd en is het mogelijk dat uiteindelijk een lager pensioen wordt bereikt dan in de bestaande regeling zou zijn bereikt vanwege onder meer de overstap van een eindloonregeling naar een middelloonregeling en de mogelijkheid van niet-indexatie.⁷

De Raad heeft er begrip voor dat de hervorming van het pensioenstelsel negatieve consequenties voor de deelgenoten aan het pensioenfonds kan hebben. De Raad meent niettemin dat met flankerende maatregelen – eventueel als overgangsrecht – de negatieve effecten voor de deelgenoten kunnen worden gemitigeerd. Een mitigerende maatregel is bijvoorbeeld een maatregel die ervoor zorgt dat senioren minder hoge uitgaven hebben door korting op de energierekening of in de huur van een sociale huurwoning. Met dergelijke maatregelen wordt het negatieve effect van een minder hoog pensioen deels opgevangen.

---

⁷ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 8.

De Raad adviseert ter inspiratie voor flankerende maatregelen te kijken naar de andere landen van het Koninkrijk, evenals is gedaan ter onderbouwing van de voorgestelde maatregelen in het onderhavige ontwerp.⁸ Zo werden in Nederland als flankerend beleid van het verhogen van de pensioenleeftijd naar 67 jaar diverse maatregelen voorgesteld. Dit betrof onder meer het introduceren van een overbruggingsuitkering voor oudere werklozen en het treffen van voorzieningen om ervoor te zorgen dat men de verhoogde pensioenleeftijd daadwerkelijk kan bereiken door verbeterde arbeidsomstandigheden en tijdige om- en bijscholing.⁹ De Raad acht het wenselijk dat flankerende maatregelen worden overwogen en, indien toegepast, expliciet als zodanig worden benoemd in de toelichting en in een overzicht inzichtelijk worden gemaakt. Dit zorgt voor een betere verantwoording van het onderhavige ontwerp en kan daarmee zorgen voor een bredere acceptatie ervan.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

Voorts merkt de Raad op dat hij flankerende maatregelen vereist acht bij de introductie van de mogelijkheid van invaliditeitspensioen bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid (voorgesteld artikel 16a van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren). Deeltijdbanen zijn in Sint Maarten, vergeleken met voltijdbanen, niet gebruikelijk. Bij gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, en dus ook een gedeeltelijk invaliditeitspensioen, dient betrokkene zich weer op de arbeidsmarkt te begeven om inkomen te verwerven. Als onvoldoende deeltijdbanen beschikbaar zijn, dan is dit voor de gedeeltelijk arbeidsongeschikte feitelijk niet mogelijk. De Raad acht het daarom wenselijk dat, indien wordt overwogen om deze mogelijkheid van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid te introduceren, met flankerende maatregelen getracht wordt om deeltijdbanen te creëren.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

5. Korting pensioenen

In de toelichting wordt over de reeds ingegane pensioenen het volgende opgemerkt: *“De onderhavige voorstellen hebben geen gevolgen voor de reeds ingegane pensioenen, met uitzondering van de overstap op een systeem van voorwaardelijke indexatie.”*¹⁰

⁸ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 15-16.

⁹ Zie hiervoor de brief van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van Nederland aan de Tweede Kamer van 23 december 2009, *Kamerstukken II 2009/10*, 32 163, 16.

¹⁰ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 14.

De Raad constateert dat deze mededeling niet klopt met het oog op het voorgestelde artikel 89b, eerste lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren. In deze bepaling is een zogenoemd herstelmechanisme vastgelegd, dat als gevolg heeft dat pensioenen worden gekort: *“Met het mechanisme wordt er in het geval van onderdekking van het fonds, de mogelijkheid geboden om herstelmaatregelen in te zetten die als doel hebben de dekkingsgraad van het pensioenfonds boven de 100% te doen stijgen binnen vijf jaar. Indien dat niet binnen die vijf jaar lukt, worden de pensioenen en (voor de werkenden) de pensioenaanspraken wettelijk verplicht naar rato gekort.”*¹¹

Op grond van het bovenstaande meent de Raad dat de mededeling dat de onderhavige hervorming geen gevolgen heeft – op de voorwaardelijke indexatie na – voor reeds ingegane pensioenen, incorrect is. Het strookt immers niet met het in het ontwerp opgenomen mechanisme voor korting van de pensioenen, inclusief die van de reeds gepensioneerden.

De Raad meent dat deze maatregel ten aanzien van reeds gepensioneerden zeer ingrijpend is, temeer omdat deze over het algemeen gezien hun leeftijd en huidige arbeidsstatus zeer moeizaam nieuw inkomen kunnen verwerven. De Raad acht het derhalve wenselijk dat deze maatregel ten aanzien van reeds gepensioneerden wordt herzien en, indien instandhouding niettemin wenselijk wordt geacht, deze nader wordt onderbouwd in de toelichting.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht. Voorts adviseert de Raad eerdergenoemde onjuiste mededeling in de toelichting te corrigeren.

6. Geneeskundig onderzoek bij invaliditeit

In het voorgestelde artikel 14, zesde lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren is vastgelegd dat ten aanzien van gepensioneerde overheidsdienaren aan wie een invaliditeitspensioen is toegekend en die de leeftijd van 65 jaar nog niet hebben bereikt *uiterlijk* [curs. Raad] vijf jaar na elk geneeskundig onderzoek een nieuw geneeskundig onderzoek wordt ingesteld. De Raad constateert dat deze bepaling door het gebruik van het woord “uiterlijk” veel ruimte laat in de toepassing, hetgeen kan leiden tot ongelijkheid in de uitvoering. De bepaling laat het bijvoorbeeld toe om een persoon binnen vijf jaar vier keer aan een onderzoek te onderwerpen en een ander persoon in diezelfde tijd maar één keer te onderzoeken. De Raad acht het wenselijk dat de bepaling minder ruimte laat voor een uiteenlopende toepassing, bijvoorbeeld door vastlegging dat eenieder eens in de twee of drie jaar wordt onderworpen aan een onderzoek.

---

¹¹ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 6.

Een andere oplossing is het opstellen van beleidsregels die leiden tot een meer uniforme toepassing en daarmee een maatregel tegen willekeur.
De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

7. Indexering en advisering actuariële deskundige

In het voorgestelde artikel 30, vijfde lid, eerste volzin, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren is vastgelegd dat de actuariële deskundige het bestuur van het pensioenfonds adviseert over onder meer de indexering van de pensioenen. Vanwege de gekozen formulering ("adviseert" en bijvoorbeeld niet "kan adviseren") is dit een verplichting voor de deskundige om jaarlijks te adviseren. In de tweede volzin van deze bepaling is vastgelegd dat verhoging van de pensioenen vanwege prijsindexatie achterwege blijft indien de actuariële deskundige negatief over die verhoging adviseert of in het geheel niet adviseert.

De Raad acht dit laatste moeilijk te verenigen met eerdergenoemde verplichting van de actuariële deskundige tot advisering. De Raad acht het wenselijk dat hierover duidelijkheid wordt geschept in de toelichting dan wel dat deze bepaling wordt aangepast.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

In de toelichting op voorgesteld artikel 30 van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren wordt over de indexering van pensioenen voorts het volgende aangegeven: *"Voor zover een indexering niet ertoe leidt dat de dekkingsgraad beneden de 105% zakt, is een indexering verplicht. Als een volledige indexering niet mogelijk is, maar die indexering wel deels mogelijk is, zonder dat de dekkingsgraad onder de 105% zakt, is die gedeeltelijke indexering ook verplicht."*¹² Ook wordt vermeld: *"Indien de dekkingsgraad hoger is dan 115% kunnen een of meer eerder misgelopen indexeringen alsnog worden toegekend. Bij een dekkingsgraad van 120% of hoger is dat verplicht."*¹³

Uit deze delen van de toelichting volgt dat er sprake is van verplichte indexatie in bepaalde voorgeschreven situaties waarin sprake is van een zekere dekkingsgraad. Zoals hierboven echter reeds aan bod is gekomen speelt de actuariële deskundige ook een rol bij de indexatie en blijft indexatie achterwege als hij of zij een negatief advies over een voorgenomen indexatie geeft. De Raad acht het wenselijk dat de verhouding tussen verplichte (automatische) indexatie en het advies van de actuariële deskundige inzichtelijk wordt gemaakt in de toelichting, al dan niet met aanpassing van het ontwerp.

¹² Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 25.

¹³ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 25.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

8. Overleg bij herstelplan

In het voorgestelde artikel 89a, tweede lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren is vastgelegd dat, alvorens een herstelplan wordt vastgesteld, de Minister van Algemene Zaken overleg voert met het GOA. Dit geldt echter alleen indien het herstelplan bepaalde in artikel 89a, vierde lid, genoemde besluiten bevat. Het is de Raad, zonder nadere toelichting op dit punt, onduidelijk wat de ratio is van het beperken van de overlegplicht tot enkel bepaalde besluiten in het herstelplan.

De Raad meent dat bij elk herstelplan, vanwege de ingrijpende gevolgen die een herstelplan kan hebben voor de rechtspositie van ambtenaren, minstens overleg – hetgeen minder vergaand is dan instemming – met het GOA wenselijk is.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

9. Echtscheiding en bijzonder nabestaandenpensioen

In de toelichting op artikel I, onderdelen U en AA, dat betrekking heeft op het bijzonder nabestaandenpensioen, wordt het volgende opgemerkt: *“Voorgesteld wordt om het bijzonder nabestaandenpensioen te laten vervallen. In de gevallen waarin zich een echtscheiding voordoet, zal hiervoor in dat kader een oplossing moeten worden gevonden. Die oplossing kan dan per geval verschillend zijn afhankelijk van de specifieke omstandigheden van dat geval.”*¹⁴

Het is de Raad, zonder nadere toelichting, onduidelijk waarvoor precies een oplossing gevonden moet worden, wat de mogelijke oplossingen zijn en aan welke partijen het is om voor een oplossing te zorgen. De Raad meent voorts dat het wenselijk is om te verduidelijken wat de rol van de wetgever, uitvoerende organen of andere overheidsinstanties is bij de gestelde problematiek.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

---

¹⁴ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 26.

10. Artikel 3 duurtetoeslagregeling

In de toelichting op artikel IV, dat betrekking heeft op de duurtetoeslagregeling, wordt het volgende aangegeven: *“De Duurtetoeslagregeling gepensioneerden 1943 wordt ingetrokken. De tekst van die regeling zoals die nu luidt, zal echter blijven gelden op grond van het tweede lid, van dit artikel III [Raad: bedoeld is artikel IV]. Dat geldt ook voor artikel 3 van de duurtetoeslagregeling, zoals die bepaling nu luidt.”*¹⁵

Het is de Raad, zonder nadere toelichting, onduidelijk op grond waarvan artikel 3 van de duurtetoeslagregeling zal blijven gelden. Daarvoor wordt in artikel IV van het ontwerp geen voorziening getroffen. De Raad acht het wenselijk dat in de toelichting wordt verduidelijkt waar de voorziening is getroffen voor de blijvende geldigheid van artikel 3 van de duurtetoeslagregeling. De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

11. Ontbreken van toelichting

De Raad heeft geconstateerd dat diverse bepalingen in de memorie van toelichting niet of nauwelijks worden behandeld, terwijl een toelichting of nadere verantwoording vanwege een gebrek aan duidelijkheid of vanzelfsprekendheid wel wenselijk is. Het betreft de volgende voorgestelde bepalingen in de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren:

- Artikel 27, zesde lid.
- Artikel 28, vijfde lid. Het is de Raad onder meer onduidelijk waarom het wenselijk is hier een delegatiegrondslag in het leven te roepen voor het stellen van regels op regeringsniveau.
- Artikel 58, vijfde lid (hier staat abusievelijk een “4”).
- Artikel 61, eerste lid. De toelichting spreekt enkel over de verwijdering van een verwijzing. De huidige bepaling bevat echter geen verwijzing.
- Artikel 110a. Het is de Raad onduidelijk waarom dit artikel, niet zijnde een wijzigingsartikel, voorschrijft dat onder “tijdstip van verhoging van de pensioenleeftijd tot 65 jaar” wordt verstaan “het tijdstip van inwerkingtreding van de Landsverordening herziening pensioen overheidsdienaren”. Het lijkt de Raad, zonder nadere toelichting op dit punt, meer voor de hand liggend om direct de zinsnede die daar moet worden gelezen in de bepalingen op te nemen.
- Artikel 110b, tweede lid.

¹⁵ Memorie van toelichting bij het ontwerp, p. 34-35.

- Artikel V. Deze bepaling, die een uitzondering vormt op de gebruikelijke wijze van bekendmaking van doorlopende teksten, dient te worden toegelicht zodat er een verantwoording kan worden gegeven van de noodzaak van de bepaling.

De Raad adviseert bovenstaande bepalingen van een (verbeterde) toelichting te voorzien en hiermee te zorgen voor verduidelijking en nadere verantwoording.

12. Pensioenregeling politieke gezagdragers

De Raad meent dat de overwegingen die in dit ontwerp ten grondslag liggen aan wijziging van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren grotendeels ook kunnen gelden ten aanzien van de Pensioenregeling politieke gezagdragers. Deze landsverordening wordt met het ontwerp echter niet gewijzigd. De Raad acht het wenselijk dat, indien de regering eveneens van oordeel is dat dezelfde overwegingen nopen tot aanpassing van de Pensioenregeling politieke gezagdragers, deze landsverordening wordt aangepast en gelijktijdig met het onderhavige ontwerp in werking treedt.

Indien de regering van oordeel is dat er redenen zijn om de Pensioenregeling politieke gezagdragers niet te wijzigen, dan acht de Raad het wenselijk dat deze redenen voor een afwijkend regime voor de Pensioenregeling politieke gezagdragers worden opgenomen in de toelichting bij dit ontwerp.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

13. Consultatie SER

De Raad constateert dat niet uit de toelichting blijkt dat de Sociaal-Economische Raad is gehoord over het ontwerp. Naast het gegeven dat dit adviescollege beschikt over bruikbare deskundigheid van de hier voorliggende materie, meent de Raad dat vanwege de taakstelling van de Sociaal-Economische Raad het wenselijk is om dit adviescollege te consulteren over het ontwerp. De taakstelling van dit college is immers om de regering van advies te dienen over alle belangrijke onderwerpen van sociaal-economische aard.¹⁶ De Raad meent dat een hervorming van het pensioenstelsel van de grootste werkgever van het land, dat dus ook gevolgen heeft voor de sociaal-economische positie van een substantieel aantal werknemers van het land, hieronder valt.

De Raad vraagt hiervoor de aandacht.

¹⁶ Artikel 2, eerste lid, van de Landsverordening Sociaal-Economische Raad.

14. Conclusie

Concluderend geeft de Raad de regering in overweging de ontwerp-landsverordening naar de Staten te zenden nadat met de opmerkingen van de Raad rekening zal zijn gehouden.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Raad van 22 mei 2018.

De Secretaris

De Vice-voorzitter

Dhr. mr. A.G. Baly

Mevr. mr. drs. M.C.C. Brooks-Salmon

BIJLAGE bij het advies d.d. 22 mei 2018 RvA no. SM/03-18-LV

Opmerkingen van wetstechnische en redactionele aard

Het ontwerp en de memorie van toelichting bevatten een aantal wetstechnische en redactionele onvolkomenheden. De Raad geeft de volgende niet-limitatieve voorbeelden.

Het ontwerp:

- a. De Raad constateert dat in het gehele ontwerp de verschillende wijzigingen binnen een (Romeins aangeduid) artikel met letters worden aangeduid. Onder verwijzing naar aanwijzing 173, derde onderdeel, van de Ar, adviseert de Raad om in het gehele ontwerp de verschillende wijzigingen binnen een artikel aan te duiden met Arabische cijfers.
- b. Uit het opschrift van het ontwerp volgt dat ervoor is gekozen om het onderhavige ontwerp van een citeertitel te voorzien, namelijk "Landsverordening herziening pensioen overheidsdienaren". De Raad constateert echter dat een bepaling tot vaststelling van een citeertitel in het ontwerp ontbreekt. Onder verwijzing naar aanwijzing 75, eerste onderdeel, onder d, van de Ar adviseert de Raad om een bepaling voor de citeertitel in te voegen na de inwerkingtredingsbepaling. Voorts adviseert de Raad om deze citeertitel correct weer te geven op het voorblad van de memorie van toelichting.
- c. In het ontwerp wordt voorgesteld om in artikel 5, vijfde lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren een zinsnede te verwijderen. De bepaling luidt met deze wijziging als volgt: "Een aanwijzing kan worden ingetrokken, indien het aangewezen lichaam niet voldoet aan een of meer van de gestelde voorwaarden, zijn doelstelling wijzigt." De zin klopt taalkundig niet en de Raad adviseert, ook ter verduidelijking, om het woord "of" in te voegen tussen de twee gronden voor intrekking van een aanwijzing.
- d. Met het ontwerp wordt getracht de in artikel 17, tweede lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren genoemde leeftijd te verhogen. De Raad adviseert om in artikel I, onder L, de genoemde "25 jaren" te wijzigen in "25 jaar" om te bewerkstelligen dat de verhoging wetstechnisch kan worden doorgevoerd.
- e. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 27, zevende lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren het woord "gehanteerdeactuariële" te wijzigen in de woorden "gehanteerde actuariële".
- f. Met het ontwerp wordt getracht de in artikel 33, eerste en tweede lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren genoemde leeftijd te

- verlagen. De Raad adviseert om in artikel I, onder V, naast de zinsnede “21 jaar”, de zinsnede “leeftijd van 21” in te voegen en aan te geven dat deze wordt vervangen door “leeftijd van 18” om te bewerkstellingen dat de verlaging wetstechnisch kan worden doorgevoerd in artikel 33, tweede lid.
- g. De Raad adviseert om in artikel I, onder AAa, een komma in te voegen na de zinsnede “houdende algemene maatregelen”.
  - h. De Raad adviseert om in artikel I, onder DD, de zinsnede “voorafgaande jaar” te wijzigen in “in het voorafgaande jaar”, zodat de daarvoor in de plaats komende tekst (“per 1 januari van het kalenderjaar”) correct in de zin wordt geplaatst.
  - i. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 84, negende lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren het woord “worden” in te voegen tussen de zinsneden “kunnen regels” en “gegeven ter zake van”.
  - j. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 89a, derde lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren de verwijzing naar het vijfde lid te wijzigen naar een verwijzing naar het zesde lid.
  - k. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 89a, vierde lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren de taalkundige juistheid na te lopen van de aanhef in combinatie met de afzonderlijke onderdelen. Zo constateert de Raad dat het woord “is” ontbreekt aan het einde van onderdeel a en dat het woord “dat” ontbrekt is opgenomen aan het begin van onderdeel f.
  - l. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 94a, eerste lid, onder a, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren de verwijzing te corrigeren. Artikel 84, zevende lid, bevat immers geen tweede volzin. Voorts adviseert de Raad om in deze bepaling het woord “afzonderlijk” te wijzigen in “afzonderlijke”.
  - m. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 110b, eerste lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren het woord “een” in te voegen tussen de zinsneden “als diensttijd” en “in aanmerking”.
  - n. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 110c, eerste lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren, de verwijzing naar de landsverordening niet te doen plaatsvinden met een voetnoot maar conform het model van aanwijzing 70 van de Ar.
  - o. In voorgesteld artikel 110g, eerste lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren wordt getracht de lezing van de zinsnede “nog niet de leeftijd van 62 jaar heeft bereikt” in artikel 27, vierde lid, en artikel 28 aan te passen. De Raad constateert echter dat deze bepalingen voornoemde zinsnede niet bevatten. De Raad adviseert deze misslag te corrigeren.
  - p. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 110h, eerste lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren het woord “aan” in te voegen tussen de zinsneden “onmiddellijk voorafgaande” en “dat tijdstip”.

- q. De Raad adviseert om in het voorgestelde artikel 110h, derde lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren de woorden “gegeven voorschriften” in te voegen tussen de zinsneden “artikel 35, tweede lid,” en “op een nabestaandenpensioen”.
- r. De Raad adviseert om in artikel IV, zevende lid, het woord “door” in te voegen tussen de zinsneden “voorafgaande periode” en “het Algemeen Pensioenfonds Sint Maarten”.
- s. De Raad adviseert om in artikel IV, tiende lid, de verwijzing naar het zevende lid te wijzigen in een verwijzing naar het negende lid.

De memorie van toelichting:

- a. In de toelichting op artikel I, onder E, wordt aangegeven dat het huidige artikel 42, tweede lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren wordt aangepast. De Raad adviseert te verduidelijken dat aanpassing van laatstgenoemd artikel geschiedt in artikel I, onder Z, van het ontwerp en niet in artikel I, onder E.
- b. De Raad adviseert om op pagina 22, tweede alinea, de verwijzing naar artikel 27, zevende lid, van de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren te corrigeren naar artikel 27, zesde lid.
- c. De Raad adviseert om op pagina 23, laatste alinea, de verwijzing naar het tweede lid van artikel III te corrigeren in het tweede lid van artikel IV.